

OKTOBER
2022

LEVENDE NATUR

ÅRGANG 40

WWF FYLDER 50 ÅR

VI FEJRER VORES MANGE SEJRE FOR NATUREN

WWF SKABER ET SANDT FRØ-
PARADIS UDEN FOR AARHUS

EKSPERTER: SÅDAN SER
VERDEN UD OM 50 ÅR

SURFEREN CATHRINE YDE
GIVER HAVET EN STEMME

12340 SE 345882

No. 0013 658 2568

50 ÅR FOR NATUREN

I år er det 50 år siden, at H.K.H. Prins Henrik tog initiativ til at grundlægge WWF Verdensnaturfonden, som er den danske afdeling af World Wide Fund for Nature. Derfor markerer vi i denne udgave af bladet vores sejr for naturen. Sejre, som ikke havde været mulige uden vores støtter.

Men de seneste 50 år har også budt på ting, der er svære at råbe hurra for. I samme tidsrum er klodens bestande af fugle, fisk og pattedyr nemlig reduceret med hele 68 procent. Den udvikling kan ikke fortsætte.

Og det kommer den heller ikke til.

Virksomheder er ved at få øjnene op for, at de ikke kan eksistere i en verden, hvor naturen er kollapsede. De mest fremsynede politikere forstår også nu, at de ikke bliver valgt, hvis ikke de er med til at gøre verden til et bedre sted, og biodiversitet er blevet noget, man taler om hjemme i stuerne og i haverne.

Jeg tror på, at tiderne er ved at vende, og at vi i fremtiden vil se mange flere fantastiske løsninger på at leve med naturen i stedet for på bekostning af den. I denne udgave af Levende Natur kan du få et bud på, hvad de næste 50 år kan byde på – hvis vi vel at mærke bruger naturen klogt.

Et af de naturområder, som jeg glæder mig til at se blomstre i fremtiden, er havet. Havet har den udfordring, at vi oftest kun tænker på det, når det er badevejr, mens de færreste af os ved, hvordan havet har det under overfladen. Jeg håber derfor, du vil dykke ned i vores kampagne "Havet Kalder", som netop har til formål at få havets tilstand frem i vores bevidsthed. Mød Cathrine

Yde, som er fuldtidssurfer og medlem af WWF's Havkorps. Hun fortæller medrivende, hvordan havet har forandret sig. Meld dig evt. selv til korpset – vi har brug for alle mand på dæk.

Drejer vi globussen en halv omgang, lander vi i Amazonas. Her finder du 10 procent af alle kendte arter på kloden. Men skovbrande og klimaforandringer truer med at presse naturparadiset udover kanten. Fortsætter afskovningen, kan det sætte gang i en negativ domino-effekt, hvor regnskoven ikke længere vil kunne genskabe sig selv. Læs, hvor tæt vi er på de såkaldte tipping points på side 8.

Så ja, når jeg kigger tilbage på de seneste 50 år, er der forsvundet megen vild natur. Men kigger jeg fremad, er jeg stadig optimistisk. Tiden er moden til, at vi kan skabe en verden, som både levner plads til sunde have og frodige regnskove, hvilket ikke kun er til gavn for alle de vilde dyr, men også for os selv.

Din støtte gør arbejdet muligt. Tak for den.

Bo Øksnebjerg
Generalsekretær, WWF Verdensnaturfonden

HVORNÅR FORVANDLER AMAZONAS SIG TIL EN ØRKEN? LÆS, HVAD EKSPERTERNE SIGER. 18

© ARTHUR GROSSMAN

WWF BYGGER ET SANDT FRØ-PARADIS 22

© JONAS LYSHOLDT EJDESKOV

BLIV KLOG PÅ MANDRILLENS KÆRLIGHEDSSPROG 12

50 ÅR

WWF FYLDER 50 ÅR. SÅ MEGEN NATUR HAR VI REDDET PÅ FEM ÅRTIER.

SIDE 6

© ALICE HOFFMANN

HØR, HAVET KALDER! 14

© ALEX MUSTARD

MOGENS TROLLE FANGER ABERNES FØLELSER 26

© CARSTEN BUNDEGAARD ANDERSEN

WORLD WIDE FUND FOR NATURE

er en privat og uafhængig organisation, der arbejder for at løse globale natur- og miljøproblemer.

WWF arbejder over hele kloden, hvor WWF Verdensnaturfonden er den danske afdeling.

Formålet med WWF's arbejde er at sikre naturen som livsgrundlag for mennesker og dyr.

Læs mere om WWF Verdensnaturfonden på wwf.dk.

WWF Verdensnaturfonden
Svanevej 12
2400 København NV
Tlf.: 35 36 36 35
E-mail: wwf@wwf.dk
Giro 500-2001

Ansvarshavende redaktør
Mette Dyhr

Redaktør
Maria Houen Andersen

E-mail til redaktionen
m.andersen@wwf.dk

AD
Carli Hyland

Forside
Alice Hoffmann

Tryk
All Graphic

Oplag
15.500

SILVER
PurePrint® by KLS
Produced 100% from recycled paper at KLS, Denmark A/S

No. 001
KLIMA-NEUTRAL
TRYKSAG

5 GODE NYHEDER

FOR NATUREN OG DE VILDE DYR

Vi kan hver dag gøre en forskel for dyr og natur i hele verden – takket være din støtte. Bliv klogere på vores indsatser i Arktis, Asien og Andalusien.

Følg os på Instagram for flere gode nyheder

Mens der i 2015 var 645 næsehorn i Nepal, er antallet i dag oppe på 752.

© SAMIR JUNG THAPA

1

NEPALS NÆSEHORN ER I FREMGANG

WWF har gennem årene samarbejdet tæt med de nepalesiske myndigheder om at genoprette bestanden af næsehorn i landet. Samarbejdet har blandt andet omfattet etablering af korridorer mellem artens levesteder, GPS-monitorering og indsatser mod krybskytteri.

Krybskytteri er stadig den største trussel mod næsehornene, men i Nepal har arbejdet for at stoppe krybskytteri været så effektivt, at vi nu flere år i træk har oplevet år helt uden tilfælde af krybskytteri mod næsehorn.

2

TRINE DYRHOLM ER TIGER I NY KAMPAGNE

I de Sydøstasiatiske skove lurder en fare, der er ved at tømme skovene for vilde dyr. Fælder, også kaldet snarer, konstrueret af metalwires er en billig og nem måde for krybskytter at fange vilde dyr på. Og er de heldige, så går der en tiger i fælden, der kan sælges i dyre domme på illegale markeder.

WWF Verdensnaturfonden har fået hjælp til at sætte fokus på problemet af én af Danmarks mest ikoniske skuespillere, Trine Dyrholm. I en billedserie lavet af fotojournalist Marie Hald, poserer Trine Dyrholm med snarer, som har været anvendt i tigerlandskaber, men er blevet fjernet af WWF's rangers.

3

DEN IBERISKE LOS ER TIDOBLET

For blot 20 år siden var der mindre end 100 iberiske losser i den andalusiske natur. I dag er bestanden oppe på 1.365 individer. Det er mere end en tidobling på blot to årtier.

WWF har arbejdet tæt sammen med de spanske myndigheder for at redde den smukke katteart. Arbejdet, der i den grad har båret frugt, inkluderer blandt andet avlsprogrammer og beskyttelse af levesteder.

Målet er at nå 750 avlende hunner i 2040. I 2020 var antallet 239.

5

DANMARK FÅR VERDENSREKORD I FISKEBØRNEHAVER

100 fiskebørnehaver under havoverfladen i Københavns Havn gør den danske hovedstad til verdensrekordholder. I ingen anden by i verden findes flere fiskebørnehaver – også kendt som biohuts.

Verdensrekorden kom i hus på FN's internationale havdag den 8. juni, hvor WWF Verdensnaturfonden sammen med By & Havn satte fem biohuts i havnen, hvilket altså bragte det totale antal op på 100. 🐟

Psst... Fiskebørnehaverne fungerer som forrådsammer og skjulested for mindre fisk, hvor de blandt andet kan få føde og være i sikkerhed for større rovfisk i en sårbar periode af deres livscyklus.

4

FLERE SORTTERNE-PAR YNGLER VED VADEHAVET

Sortternen var engang en almindelig ynglefugl i Danmark, men i løbet af de senere år er antallet af ynglende par gået massivt tilbage. En sårbar yngleproces kombineret med tab af levesteder er den primære årsag.

Derfor satte WWF Verdensnaturfonden i april redeflåder til sortternen ud i Nationalpark Vadehavet. Og det har givet pote. Sortternen yngler i Danmark i juni og juli, og i år er antallet af ynglende par i nationalparken steget fra 48 til 60. Det betyder også, at hele 82 unger kom godt på vingerne, hvilket var en fremgang på 20 procent i forhold til året før.

50 ÅR:

SAMMEN GØR VI EN VERDEN TIL FORSKEL FOR NATUREN

Over de næste sider giver vi dig et kig på nogle af de sejre for naturen og de vilde dyr, som vi kan være stolte af at have opnået sammen de seneste 50 år. Et tydeligt bevis på, at din støtte er uundværlig for vores arbejde.

TEKST: CAMILLA RISAGER // ILLUSTRATIONER: CARLI HYLAND

Bestanden af pandaer er steget

MED DIN STØTTE...

Har vi, med involvering af myndigheder og lokalbefolkning, set en stigning i antallet af pandaer på 68 procent over de seneste 40 år.

Bjerggorillaens fremtid ser lysere ud

MED DIN STØTTE...

Har vi set en stigning på 25 procent i bestanden af bjerggorillaer de seneste 10 år. Det er sket i tæt samarbejde med lokalsamfundene og myndighederne i Øst- og Centralafrika. Selvom der kun er omkring 1.000 vilde bjerggorillaer, ser fremtiden lysere ud nu, end den gjorde for få årtier siden. Bjerggorillaen findes kun to steder i verden – i Virunga-bjergene, hvor Den Demokratiske Republik Congo, Rwanda og Uganda mødes, og i Bwindi Nationalpark i Uganda. Vi hjælper myndighederne med at finde andre kilder til brændstof, vand og levesteder for lokalsamfundet. Alt sammen for at beskytte bjerggorillaens oprindelige levesteder. Det har resulteret i, at lokalsamfundet nu er engageret i gorillaturismen og er med til at beskytte bestanden, samtidig med at der kommer flere jobs og mulighed for bedre indkomst

Træplantning i Borneo

MED DIN STØTTE...

Har vi, i samarbejde med vores partnere, fået plantet 300.000 træer og genetableret 2.400 hektar nedbrudt skov på Borneo. Dette er blandt andet med til at sikre orangutangen og andet dyreliv i regnskoven.

Forbud mod krybskytteri i Myanmar

MED DIN STØTTE...

Har vi sat en stopper for krybskytteri af elefanter i vigtige områder i Myanmar.

En tropisk regnskov som nationalpark

MED DIN STØTTE...

Har vi samarbejdet med lokalsamfund og myndigheder om at etablere verdens største tropiske regnskove-nationalpark på 4.3 millioner hektar i Amazonas, Colombia. ☺

Vådmarker i Madagaskar bliver anerkendt

MED DIN STØTTE...

Har vi hjulpet med at få 21 vådområder i Madagaskar anerkendt som internationalt vigtige, hvilket forpligter regeringen til at sikre områdernes vilde natur, både for dyr og mennesker.

Monarkssommerfuglen kan vandre frit

MED DIN STØTTE...

Har vi beskyttet den storslåede monarkssommerfugls vandring ved at reducere den illegale træfældning i dens overvintringsområder i Mexico. Hvert år i slutningen af sommeren vandrer monarkssommerfuglen fra områder i Canada og USA helt ned til det centrale Mexico, hvor den har perfekte forhold til at klare sin dvaleperiode. Til foråret begynder parringen, og så flyver sommerfuglen igen mod nord. Monarkssommerfuglen er ikke truet, men dens vandring til Mexico er stadig i fare. Her samles bestanden på meget få kvadratkilometer, så alle former for indhug i disse levesteder kan have store konsekvenser for bestanden.

Solenergi til Uganda

MED DIN STØTTE...

Har vi i samarbejde med regeringen i Uganda leveret solenergi til hundredevis af hjem, skoler, klinikker og virksomheder. Alt sammen til gavn for menneskene, naturen og klimaet.

Bæredygtigt landbrug i Zimbabwe

MED DIN STØTTE...

Har vi, i samarbejde med vores partnere, støttet bæredygtigt landbrug i Zimbabwe. Det har hjulpet 15.000 mennesker til at få en bedre indkomst og madsikkerhed, og derudover har støtten medvirket til at forhindre ødelæggelse af områdets skove.

Forbud mod handel af elfenben

MED DIN STØTTE...

Er det blevet forbudt at handle med elfenben i Kina, Singapore og andre lande.

Fordobling af jaguarbestanden i Argentina

MED DIN STØTTE...

Har vi set en fordobling af jaguarbestanden i den Atlantiske Skov i Argentina. Resultatet er nået med støtte fra lokalsamfundet og andre partnere.

Verdens største beskyttede havområde

MED DIN STØTTE...

Har vi været med til at etablere verdens største beskyttede havområde, som dækker over 1,5 millioner kvadratkilometer af havet nær Antarktis.

Sikker vandgennemstrømning i Mexico

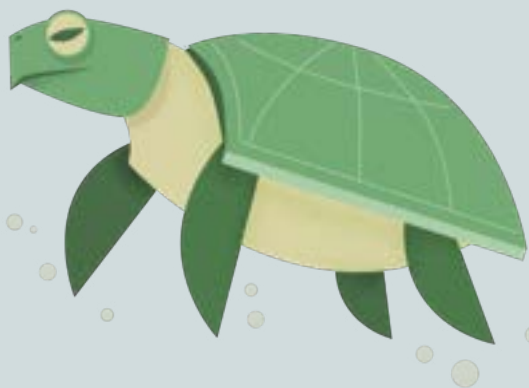
MED DIN STØTTE...

Har vi hjulpet med at sikre vandgennemstrømning i 295 bassiner fordelt rundt i Mexico, hvilket sikrer vandforsyning til naturen og til 45 millioner mennesker.

Nye, små havskildpadder bliver hjulpet ud i havet

MED DIN STØTTE...

Har vi i løbet af de seneste 15 år hjulpet 220.000 nyudklækkede havskildpadder fra 6.000 reder i sandet og ud til havet ved stranden Akyatan i Tyrkiet.

30 store byer stopper plastikforurening

MED DIN STØTTE...

Har vi, i samarbejde med over 30 store byer i verden, igangsat et projekt for at forhindre byens plastik i at komme ud i naturen. Indtil videre er 36 byer med i projektet. Det er europæiske byer som Oslo, Amsterdam og Paris, men også flere store byer i Vietnam, Kina og Tunesien. Alle 36 byer er engagerede i at stoppe plastikforurening.

Vi beskytter Europas Amazonas

MED DIN STØTTE...

Har vi, sammen med lokalsamfund, myndigheder og partnere i Europa, lavet verdens første beskyttede flodlandskab med floderne Donau, Drava og Mura. Flodlandskabet bliver kaldt for 'Europas Amazonas'. Det strækker sig over 700 kilometer, som forbinder millioner af hektar naturområde, heriblandt 13 beskyttede områder. Med din støtte har vi skabt verdens første UNESCO Biosfære Reservat mellem fem lande, nemlig Østrig, Kroatien, Ungarn, Serbien og Slovenien. Det enorme område er blandt andet hjem for flere af Europas truede dyrearter, såsom dværgterner, sorte storke, bævere, oddere samt den næsten uddøde sterlet stør.

HVORDAN SER VERDEN UD OM 50 ÅR?

TEKST: FABIJANA POPOVIC // FOTO: JONAS LYSHOLDT EJDERSKOV

WWF Verdensnaturfondens eksperter har givet deres bud på, hvad der skal ske på deres områder de næste 50 år, og hvordan verden kan se ud om et halvt århundrede, hvis vi træffer de rigtige valg.

TEKNOLOGI VIL UNDERSTØTTE NATUREN – IKKE ERSTATTE DEN

Om 50 år har vi indset, at det bedre kan betale sig at plante mangroveskov i stedet for at bygge diger for at holde vandet væk. Vi vil huske, at skove med naturlig hydrologi og vådområder bedre kan regulere vandstrømme end dæmninger. I fremtiden vil teknologi og innovation i højere grad lære af naturen og understøtte den, end den vil bruges på at erstatte funktioner, som naturen allerede kan udføre for os.”

Mette Boye

Miljøfaglig direktør hos WWF Verdensnaturfonden

“VI HAR RENERE LUFT OG FLERE JOBS

Om 50 år har virksomheder, finanssektor, forbrugere og politikere forstået det, som WWF har kæmpet for i lang tid; at naturen spiller en rolle i en lang række samfundsudfordringer: Vores velfærd, sundhed, økonomi, fødevarer sikkerhed og meget mere.

Halvdelen af verdens bruttonationalprodukt afhænger af naturen, og økonomiske eksperter har regnet ud, at et økonomisk system, der er natur-positivt kan generere 10.1 billioner årligt og skabe 395 millioner jobs inden 2030.

Når vi sætter naturen i centrum for de løsninger, vi skaber, vil vi høste massive gevinster i form af renere luft, sikrere vand- og fødevarerforsyning, flere jobs, et klima i balance og færre konflikter.”

Jacob Fjalland

Udviklingsdirektør hos WWF Verdensnaturfonden

“VI BESKYTTER DEN VILDE NATUR VED LOV

De næste 50 år skal vi knokle for at ændre danskernes opfattelse af vild natur. Vi husker jo kun en generation tilbage, så problemet er, at vi ikke kan huske, hvor mangfoldig og rig naturen har været engang. I de næste 50 år skal vi give så meget plads til vild natur i Danmark, at vi skaber en ny fælles hukommelse og begejstring for, hvor godt det kan være.

Om 50 år har vi også for længst fået en biodiversitetslov, som forpligter os til at beskytte den vilde natur. Den vil skærme os mod de trusler, som dansk natur unægtelig står overfor. Også om 50 år.”

Thor Hjarsen

Seniorbiolog, WWF Verdensnaturfonden

“SKOVE FYLDER MERE I LANDSKABET

Vi har genskabt store sammenhængende skovarealer, tænkt ind i landskabet, ikke kun til gavn for mennesker, men også for vild natur, regulering af klima og forsyning af ferskvand.

Kigger vi på Danmark, skal vi være afskovningsfrit så hurtigt som muligt. Vores behov for sydamerikansk soja til foder til grise og køer efterlader i dag et stort aftryk på verdens skove. I fremtiden vil Danmark ikke kun være afskovningsfrit, men også bidrage positivt ved at investere i at bevare og genskabe skov.”

Sofie Tind Nielsen

Skovrådgiver, WWF Verdensnaturfonden

“VI FANGER FLERE OG STØRRE FISK

I modsætning til i dag vil vi have fundet den perfekte balance mellem benyttelse og beskyttelse af havet. Vi beskytter de områder af havet, der har størst biodiversitet og potentiale til at blive genoprettet. Det betyder, at alle, der bruger havet, spiller en rolle: Landbruget har slukket for næringsstofudledningen og virksomheder har udbygget infrastrukturer på havets præmisser. På den måde beskytter vi livet i havet. Om 50 år vil fiskerne fange flere og større fisk, end de gør i dag – med skånsomme fiskeredskaber selvfølgelig.” 🐟

Thomas Kirk Sørensen

Havbiolog, WWF Verdensnaturfonden

Vidste du, at vi kun har en til to procent vild natur i Danmark?

ET HJERTEVARMT OG VINDENDE SMIL!

TEKST OG FOTO: DYREFOTOGRAF, ZOOLOG OG PATTEDYRSFORSKER, MOGENS TROLLE

Den kan se meget faretruende ud med sit intense, nærmest skulende blik og de blottede tænder. Men faktisk skal dette ansigtsudtryk ikke forstås som en trussel. Folk, der har studeret den store abe, har nemlig fundet ud af, at mandrillen i virkeligheden sender dig sit mest charmerende og imødekommende smil. I dette tilfælde sender alfahannen sit charmerende smil til en hun, der nærmer sig.

→ Læs portrættet af fotografen
Mogens Trolle på side 26

HAVET KALDER PÅ DANSKERNE

Selvom mange danskere har svært ved at svare på, hvilke specifikke dyr og planter der mistrives i de danske farvande, er de bekymrede for havets tilstand og vil gerne beskytte det bedre.

TEKST: ANDERS RUNE MATHIASEN // FOTO: JONAS LYSHOLDT EJDERSKOV

Cathrine Yde er fastboer i Klitmøller. Hun er fuldtidssurfer og bruger størstedelen af sine vågne timer på havet. Hun er med i WWF's Havkorps for at hjælpe med at sætte fokus på det danske hav og den forandring, hun, som superbruger af havet, ser ske for øjnene af hende.

Cathrine Yde er dedikeret surfer. Havet er hendes helle for forstyrrende tanker og uro. Og når hun ikke selv er på bølgen, lærer hun krigsveteraner at surfe, så de kan få livsglæden tilbage.

Som superbruger af havet har Cathrine de senere år observeret en stærk stigning i mængden af plastik på stranden og i vandet. Det bekymrer hende, at vi ødelægger vores unikke, danske havnatur.

“Jeg er faktisk alvorligt bange for, at vi efterlader et hav i væsentligt ringere stand til næste generation, siger hun.”

Den bekymring står hun langt fra alene med. Ifølge en undersøgelse,

som analyseinstituttet Megafon har foretaget på vegne af WWF Verdensnaturfonden, er 89 procent af danskerne bekymrede for naturens tilstand i havet. 56 procent af de adspurgte svarer, at de er helt enige i, at vi mennesker forringer havnaturen i en grad, så det går ud over dyre- og planteliv under vandet.

HAVET ER EN VERDEN FOR SIG

Og bekymringen er helt reel, hvis du spørger Thomas Kirk Sørensen, senior marinbiolog ved WWF Verdensnaturfonden.

“Syv ud af otte såkaldt prioriterede naturtyper i havet er i det, man i EU kalder stærkt ugunstig tilstand. Og en række fiskebestande er gået så massivt tilbage, at vi må se i øjnene, at de er i fare for at forsvinde. For eksempel

er der i dag 90 procent færre torsk i Kattegat end i 1990, mens ålen også er kritisk truet.”

Mens der er bred bekymring og opbakning blandt danskerne omkring beskyttelse af havet, ved de færreste, hvilke dyre- og plantearter, der er i krise. Og det er meget naturligt.

“Det er kun et fåtal forundt at se, hvordan havet har det under overfladen. Vi er ikke i samme grad i kontakt med havnaturen som med naturen på land. De forandringer, der sker under overfladen, passerer for mange ubemærket hen, siger Thomas Kirk Sørensen.”

VI HAR VÆNNET OS TIL ET DÅRLIGT HAV

Ifølge Thomas står vi midt i, det han i fagtermer kalder, et 'shifting baseline syndrome'. Det dækker over, at vi

gradvist har vænnet os til en dårligere udgave af et hav, der engang var rigt på fisk og vegetation. Forandringen er sket over de seneste 100 år, og hver ny generation har på den måde fået sin egen forvrængede målestok for, hvornår havets tilstand er normal.

“For mange kommer det som et chok, når de bliver præsenteret for de helt konkrete konsekvenser, som fiskeri og forurening har haft på livet i havet. Tidligere var rokker med et vingefang på over to meter almindelige i Kattegat. En enkelt voksen torsk skulle bæres hjem med begge arme. Og fiskere klagede over de mange hajer, som fulgte dem ind mod kysten,” fortæller Thomas Kirk Sørensen og fortsætter:

“Vi står mange steder med en havbund, der alt for mange steder bedst kan beskrives som en våd ørken uden liv. Vi er nødt til at præsentere danskerne for den nye virkelighed og blotlægge den med en række eksempler på de arter, det er gået rigtig hårdt ud over. Det er

først, når danskerne virkelig ved, hvor galt, det står til, at vi kan være sammen om at få havet på ret kurs,” siger Thomas

“TIDLIGERE VAR ROKKER MED ET VINGEFANG PÅ OVER TO METER ALMINDELIGE I KATTEGAT”

— Thomas Kirk, marinebiolog

Kirk, der forklarer, at WWF har et stort ønske om, at 30 procent af vores hav bliver beskyttet, og at 10 procent holdes helt fri for udnyttelse og påvirkning.

Hvis det skal lykkes, må så mange som muligt bidrage med at dokumentere og udbrede kendskabet til havets tilstand. Derfor har WWF igangsat kampagnen, 'Havet Kalder'.

“Vores erfaringer viser, at hvis der er en stærk folkelig opbakning, så finder

politikkerne modet til at lovgive om nye beskyttelsesområder for naturen.”

DANSKERNE SKAL HJÆLPE

Med kampagnen sætter WWF, sammen med AAGE V. JENSEN NATURFOND, fokus på den danske havnatur og de konsekvenser, det har for det marine økosystem og os mennesker, hvis den går tabt.

Projektet løber fra 2021 til 2023, og danskerne bliver inddraget ved, at de kan levere dokumentation om havets tilstand på Instagram under #wwfhavetkalder.

“Med 'Havet Kalder' vil vi justere danskernes billede af havet, så det i højere grad afspejler virkeligheden om, hvor slemt det står til på havets bund. Det er ganske enkelt en forudsætning for, at vi kan få vendt den negative udvikling og få vores vilde og mangfoldige hav tilbage,” slutter Thomas Kirk Sørensen. 🌊

3 OM NATUREN I HAVET

1. ÅLEN ER VÆK

Læsere med en fødselsattest fra før 1980 husker måske påskefrokoster med fede ål og snaps på bordet. Og danskerne spiser stadig ål, selvom bestanden af ål siden 1960'erne desværre er gået markant tilbage. På tværs af de europæiske kyster er antallet nu faldet med 98 procent siden 1980. Særligt slemt ser det ud i Nordsøområdet, hvor antallet af nye, unge ål, som kommer til vores kyster, er nede på sølle 0,6 procent af, hvad det var i 1980.

Nedgangen kan tilskrives en kombination af tab af levesteder, landbrug og brug af miljøfremmede stoffer.

2. TORSKEN ER VORES NATIONALFISK

Torsken er nærmest vores uofficielle nationalfisk. Mister vi den ikoniske torsk, mister vi en del af os selv. Der har været en drastisk nedgang i torskebestanden som følge af især et mangeårigt overfiskeri. Og i dag er den stort set forsvundet fra mange af vores fjorde. I den østlige Østersø betragtes torsken som kollapsedet, og i den vestlige Østersø er den reduceret til en størrelse, der får flere biologer til at advare om katastrofale følger af et fortsat fiskeri.

3. DET VRIMLEDE MED HAJER

For 100 år siden var fiskearter som rokker og hajer så normale og udbredte, at blandt andet den store rokkeart, skaden, blev brugt som køreunderlag på strandene langs Vestkysten. I dag er skaden teknisk set udryddet i store dele af vores danske hav, mange hajer er blevet meget sjældne, og 11 af de 28 haj- og rokkearter, der lever i danske farvande, er truede.

HJÆLP WWF - BLIV HAVVOGTER!

Hvis du, ligesom Cathrine Yde, vil være med til at vise, hvordan det står til i havet, skal du blot poste et billede eller en video af dit hav med #wwfhavetkalder på Instagram. På den måde er du med til udbrede kendskabet til havets reelle tilstand og gøre os alle klogere på vores fælles hav.

PARADIS PÅ JORD ER TÆT PÅ KANTEN

TEKST: FABIJANA POPOVIC // FOTO: ANDRE DIB

Ekspertter advarer om, at Amazonas-regnskoven nærmer sig et punkt, hvor den ikke længere kan regenerere sig selv. Forvandler verdens største regnskov sig til en tør savanne vil det få katastrofale konsekvenser.

Historien om afskovning af Amazonas-regnskoven kan godt føles som en genudsendelse, som bliver sendt mindst én gang om året. Vi registrerer nyhederne, rynker på panden, men så er det også videre til noget andet. For er tab af regnskov i Amazonas egentlig en nyhed længere?

“Ja!” Svarer Luiza Rabelo, som er skovrådgiver hos WWF Verdensnaturfonden. “Det er nemlig ikke kun et spørgsmål om, hvor meget regnskov vi mister om året. Det handler også om, hvor tæt vi kommer på det punkt, hvor det er for sent, og hvor vi ikke kan stoppe udviklingen fra skov til savanne.”

Flere eksperter peger på, at Amazonas regnskoven nærmer sig et såkaldt “tipping point,” hvor en proces, der ikke kan rulles tilbage, går i gang. Krydser vi grænsen, vil Amazonas regnskoven miste sin evne til at regenerere efter tørke, skovbrande og afskovning.

ET SANDT NATURPARADIS

Det er svært at beskrive Amazonas-regnskoven uden at lyde som om, man beskriver et paradys på jord. Ti procent af alle kendte arter i verden lever i regnskoven heriblandt jaguaren, ara-papegøjer og lyserøde floddelfiner.

Udover det fascinerende dyreliv, er der også et værdifuldt planteliv, herunder en masse planter, som for eksempel bliver brugt til at lave meget vigtig medicin af. Mere end 25 procent af vores moderne medicin stammer oprindeligt fra planter i regnskove. Medicin til at behandle malaria, grøn stær, leukæmi og mange andre sygdomme stammer fra planter i Amazonas. Samtidig spiller regnskoven en essentiel rolle i forhold til at regulere klodens klima og bliver derfor også af mange kaldt jordens lunger. Den producerer cirka seks procent af al ilt og lagrer enorme mængder CO₂.

De sidste tyve år har Amazonas-økosystemet fjernet 1.7 milliarder tons CO₂ mere fra atmosfæren, end det har udledt, men ødelæggelsen af Amazonasregnskoven har pillet ved den balance. En gruppe forskere udgav i 2021 et studie, der viste, at dele af Amazonas-regnskoven fra 2010 til 2019 udledte 20 procent mere CO₂ i atmosfæren, end den optog. Det var vel at mærke i en periode før den nuværende præsident, Jair Bolsonaro, blev valgt i 2019. Bolsonaro er kendt for at tilskynde afskovning, og i hans regeringstid sætter afskovningstillene gang på gang nye rekorder.

“Fordi hele Amazonas er så enormt stort, har udviklingen ikke kun påvirkning på livet i Amazonas eller Sydamerika. Det påvirker klimaet på hele kloden og dermed menneskers livsvilkår,” siger Luiza Rabelo.

TÆT PÅ POINT OF NO RETURN

Det ligger i ordet regnskov, at den er våd. Træerne suger vand op fra jorden, der så samler sig i atmosfæren og bliver til regn. Når træerne forsvinder, skovbrandene hænger og temperaturerne stiger, så bliver vandkredsløbet forstyrret. Forstyrrelser, der fører til faldende nedbør og længere tørre sæsoner. Får den negative spiral lov til at udvikle sig, vil skoven langsomt forsvinde.

“Et-tipping point er en tærskel, som, hvis den bliver passeret, vil skabe en stor ændring i systemets egenskaber. Tipping-points betragtes almindeligvis som irreversible, da det kræver en ekstraordinær indsats i den modsatte retning for at rette op på skaden,” fortæller Dr. Chris Boulton, som er en af hovedforfatterne bag et studie udgivet i det videnskabelige tidsskrift Nature Climate Change tidligere i år. Studiet peger ☹

på, at Amazonas-regnskoven er tæt på at nå det punkt, hvor det bliver svært, eller ligefrem umuligt, at genoprette den. Problemet er nemlig, at vi ikke altid kan se, hvor slemt det står til.

“På overfladen vil regnskoven kun langsomt ændre sig, så når vi ser på, hvor meget skov, der er, vil det ikke altid fortælle os, hvor sund den er. Længere tørkeperioder vil først fjerne de træer, der ikke er så modstandsdygtige overfor tørke, og pladsen vil blive overtaget af forskellige former for græs. Men selvom processen fra regnskov til savanne er langsom, så vil den starte, når vi har krydset tipping point, og når vi kan se det, vil det allerede være for sent,” forklarer Chris Boulton.

Hvor tæt vi er på det punkt, hvor det bliver rigtigt svært at gøre noget, er vanskeligt at give et entydigt svar på. Chris Boulton vurderer, at det kan ske i slutningen af dette århundrede. Hans research viser, at trejerdedele

af Amazonas-regnskoven har en reduceret evne til at komme sig efter træhugst, skovbrande og andet tab af biomasse. Alt sammen tegn på, at vi nærmer os grænsen. Andre forskere vurderer, at vi på nuværende tidspunkt har mistet 17 procent af Amazonas-regnskoven til afskovning, og at tipping-point er omkring 20 til 25 procent. De mest pessimistiske vurderinger giver Amazonas-regnskoven cirka 15 år, før vi krydser tipping point. Vipper Amazonas-regnskoven over og begynder sin transformation til savanne, så vil konsekvenserne være til at tage og føle på. De træer, der bliver fældet, holder nemlig på en masse kuldioxid, som vil blive frigivet i atmosfæren, hvilket vil sætte yderligere pres på de globale klimaforandringer.

HVORFOR FORSVINDER AMAZONAS?

Engang blev der kun fældet skov til at dække lokalsamfundets behov for smålandbrug og træ.

Men i den sidste del af 1900-tallet skiftede træfældningen karakter til mere industriel skovfældning og landbrug i stor skala. I de seneste 50 år er 17 procent af amazonasregnskoven blevet ødelagt, og i dag udgør kvægproduktion 80 procent af årsagen til den nuværende afskovning i Amazonas.

Ifølge Luiza Rabelo er der et mønster i, hvordan afskovningen sker. Først fjerner man et område for det værdifulde tømmer, så brænder man området for at klargøre det til kvæg. Derefter kan der komme andre afgrøder på jorden, som for eksempel soja.

“Afskovning sker på områder, hvor der ikke er klarhed over jordbesiddelsen. Hvis du kan vise, at du bruger jorden ved for eksempel at have kvæg gående, så kan du hævde ejerskab af landet,” fortæller Luiza Rabelo og fortsætter:

WWF har arbejdet i Amazonas i over 40 år og hjælper med at beskytte blandt andet jaguaren og dens levesteder.

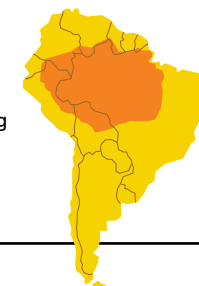
© KARINE AIGNER

VIDSTE DU AT...

→ Amazonasfloden er mere end 6.600 kilometer lang og indeholder det største antal ferskvandsarter i verden?

→ Der hele tiden bliver opdaget nye arter? I perioden fra 1999 til 2009 blev der opdaget hele 1.200 nye arter i Amazonas.

→ Amazonas-regnskoven spænder over otte lande og er på størrelse med Indien gange to?

“I år 2000 var soja en meget større drivkraft bag afskovning end i dag, for dengang gik WWF sammen med andre NGO'er og industrien og pressede på for en aftale om bæredygtig soja. Den aftale har haft en effekt.”

Luiza Rabelo peger på, at afskovningen i Amazonas sker på grund af et defekt system, der gør det muligt at gøre det forkerte og svært eller dyrt at gøre det rigtige. For eksempel findes der allerede nok ryddet land i Brasilien til at imødekomme verdens voksende appetit for animalsk protein: “Udfordringen er, at det land, som er ryddet, er ødelagt. Derfor skal der bruges penge på at regenerere det, inden det kan bruges. Det er bare nemmere at rydde helt ny skov,” fortæller hun.

Der findes ikke nogen nem løsning på afskovningsproblematikken i Amazonas, da problemet både vedrører politikere, virksomheder, finansieringsinstanser og forbrugere på tværs af landegrænser. Og det er netop i disse sammenhænge, at WWF laver projekter, der skal bremse den negative udvikling.

DET ARBEJDER WWF FOR

WWF har længe kæmpet for at få EU til at skærpe kravene for afskovning, og den lovgivning er lige på trapperne. Snart vil EU vedtage en lovgivning, der betyder, at varer, som sælges i Europa, ikke længere må bidrage til afskovning andre steder i verden.

“I WWF har vi længe kæmpet for at få Danmarks afskovningsaftryk på agendaen, og det arbejde begynder vi at høste frugterne af nu. Regeringen er kommet med en handlingsplan og en ambition om, at Danmark skal være afskovningsfrit i 2030. Nu er det vores opgave at holde dem op på det og vise vejen derhen,” forklarer Luiza Rabelo.

“FORDI HELE AMAZONAS ER SÅ ENORMT STORT, PÅVIRKER DET KLIMAET PÅ HELE KLODEN OG DERMED MENNESKERS LIVSVILKÅR”

— Luiza Rabelo, skovrådgiver hos WWF Verdensnaturfonden

WWF har også været medstifter af Dansk Alliance for Ansvarlig Soja, der ser på virksomheders værdikæder og finder fælles løsninger for at sikre afskovningsfri soja-produktion. Senest har WWF også startet et konsortium med WWF Brasilien og Dansk Initiativ for Etisk Handel, hvor vi kommer endnu tættere på virksomhedernes værdikæder og arbejder med at fremme bæredygtig soja-produktion.

De lange, seje træk er nødvendige, men i mellemtiden forsvinder værdifuld skov. Men også her er WWF til stede: “Brandsæsonerne bliver værre og

længere for hvert år. Derfor støtter vi træning af det lokale brandvæsen i Amazonas og i Pantanal, som er vådområdet syd for Amazonas. Her handler det jo meget konkret om at udstyre dem med mobile vandpumper, som kan installeres på firehjulstrækkere, der kan nå ind i svært tilgængelige områder,” fortæller Luiza Rabelo.

Udover Amazonas så arbejder WWF også med en række lokale projekter i andre lande, hvor afskovning er et problem. Her genskaber og beskytter vi oprindelig skov i samarbejde med lokalbefolkningerne.

“Afskovningen i Amazonas er ekstremt kompleks, og mange spillere skal sammen bevæge sig i en bæredygtig retning på ekstremt kort tid. Men vi skal huske, at det ikke kun er synd for naturen, hvis vi ikke stopper den negative spiral. Det er i sidste ende vores egen overlevelse, vi er inde at gamble med,” advarer Luiza Rabelo. 🌿

Luiza Rabelo
Skovrådgiver hos
WWF Verdensnaturfonden

LØVFRØERNE KVÆKKER SNART I MOSEN

TEKST: MARIA HOUEN ANDERSEN // FOTO: JONAS LYSHOLDT EJDESKOV

Danmarks mindste frø mangler steder at leve og søer at yngle i. Derfor etablerer WWF Verdensnaturfonden mindst 15 nye søer og vandhuller og sørger for perfekte forhold for den lille grønne padde.

Forestil dig en varm sommeraften i troperne: Fugle, der kvadder om kap, okser, der døsig vandrer ned for at drikke ved søen, og frøer, der kvækker i kor så højt, at det hele gynger.

“Det kan være helt besættende. Det er som at være i Amazonas, når man hører 100 løvfrø-hanner, der kvækker i kor. Og det vil man kunne opleve om to til tre år lige her i Geding-Kasted Mose.”

Sådan fortæller Peer Ravn, der er biolog og står i spidsen for WWF Verdensnaturfondens projekt med at få én af Danmarks mest ikoniske frøer tilbage på fode. En stor indsats, der løber

over tre år og ikke bare bringer løvfrøen tilbage i landskabet lidt uden for Aarhus, men også kommer en lang række andre danske arter til gavn.

DEN MINDSTE FRØ I DANMARK

Den næsten selvlysende grønne løvfrø var engang en udbredt art i det meste af Danmark, men siden 1950'erne menes Danmarks mindste frø dog at være forsvundet fra hele 90 procent af dens vandhuller.

Løvfrøens massive tilbagegang skyldes blandt andet, at vandhuller og søer er blevet drænet, og at frøens levesteder på land er forsvundet, forklarer Peer Ravn.

“VISIONEN ER AT SKABE ET STORT SAMMENHÆNGENDE OMRÅDE TIL GAVN FOR BÅDE NATUR OG MENNESKER.”

— Peer Ravn, projektleder WWF Verdensnaturfonden

“Løvfrøen yngler i lavvandede søer, men lever det meste af livet på land, ligesom mange frøer i troperne. Dens føde består hovedsageligt af insekter, som den kravler rundt i buske og træer efter. Derfor handler projektet i Geding-Kasted Mose ikke kun om at etablere nye søer, men også om at skabe en rigere variation i plantevæksten, så der bliver et større fødeudbud af insekter.”

I Aarhus har løvfrøen mødt en menneskeskabt barriere i form af et stort villakvarter og en motorvej. For at få den over til den nordlige del af kommunen, flytter WWF den fra den sydlige del, hvor den stadig findes. I løbet af fem til ti år vil den begynde at sprede sig ud i landet.

“Planen er, at området, som på nuværende tidspunkt er på omkring 200 hektar, skal blive til et hotspot for løvfrøer,” forklarer Peer Ravn.

“Visionen er at skabe et stort sammenhængende område til gavn for både natur og mennesker. På sigt vil det udvikle sig til et meget stort landskab, som kommer til at ligne de gamle guldaldermalerier med store, smukke egetræer, lavvandede søer og et rigt fugle- og dyreliv. Det kommer til at summe af liv.”

↑ Projektet med at udsætte løvfrøer i Geding-Kasted Mose er støttet af Holch Povlsen Foundation.

SÅDAN REDDER VI

LØVFRØEN

1 SMÅ FRØER HOPPER UD I DET FRI

I år og de næste to år udsætter vi cirka 3.000 nye liv både i form af små haletudser i søer og vandhuller og i form af unge løvfrøer i moselandskabers buske og træer, så vi over en årrække får opbygget en sund og stærk bestand. Løvfrøen yngler i søer og vandhuller, men er den eneste danske frø, der lever det meste af livet i træer og buske, hvor den går på jagt efter insekter.

2 SØER TIL AT YNGLE I

Vi udgraver mellem 15 og 18 store, lavvandede, soleksponerede søer, som de udsatte frøer kan yngle i til næste forår. Søerne skal være uden fisk og rovinsekter, der spiser frøæggen.

3 VI FJERNER DRÆN

En stor del af arbejdet består i at fjerne de mange dræn, som er blevet gravet ned i området lige siden 1800-tallet. Her er det et plastikdræn, vi fjerner, men der er også betonrør og lerdræn over alt i jorden, som har været opdyrket i flere århundreder.

4 BLOMSTRENDE BUSKE ER SAGEN

Vi planter blomstrende buske som hunderose og brombær, der er perfekte levesteder for løvfrøen. Den kan således både spise de mange insekter, som buskene tiltrækker, og samtidig være godt beskyttet mod fugle i de tornede buske.

5 VI BYGGER FRØHOTELLER

En anden vigtig ting, som vi tilføjer området, er stensætninger eller små frøhoteller. Padder og krybdyr går nemlig i vinterdvale. Derfor graver vi større og mindre sten fra allerede ødelagte stendiger ind i landskabet. Her kan både frøer, snoge, små mus og firben søge ind om vinteren og ligge frostfrit. ❄️

VIDSTE DU, AT den sjældne løvfrø er udpeget af EU som en art, vi skal passe særligt godt på i Danmark?

VIDSTE DU, AT... når et område er et godt levested for frøer, så følger der automatisk en masse fugle og andre dyr med?

MOGENS FANGER DE VILDE ABERS FØLELSER

Den prisvindende dyrefotograf Mogens Trolles intense portrætter af aber går verden rundt. Hans mission er at få os til at kigge på abernes ansigter og ind i deres øjne for at få et glimt af deres inderste følelsesliv.

TEKST: MARIA HOUEN ANDERSEN // FOTO: CARSTEN BUNDGAARD

Det var egentlig slet ikke aber, Mogens Trolle tog til Afrika for at fotografere. Det var de klassiske savannedyr som løver, antiloper og zebraer. Han havde gjort det til sit speciale at komme helt tæt på dyrene.

“Jeg gik efter at fange deres ansigtsudtryk. Når du får dem med, møder du pludselig et individ med følelser, og du ser en personlighed,” fortæller Mogens Trolle, der dog tog en afstikker fra savannen til Etiopiens stejle Semienbjerge. I 3.600 meters højde på de alpine græssletter indså han imidlertid, hvad han skulle bruge alle sine frie timer på at dokumentere.

“Jeg sad helt inde i midten af en kæmpe flok gelada-aber i mange timer hver dag i en uge. De lever i kæmpestore grupper med op til over 1.000 individer, og jeg fik lov at komme meget tæt på. Så tæt, at jeg kunne zoome helt ind

på deres ansigter. Her opdagede jeg, at når det handler om ansigtsudtryk, så er primaterne langt over alle andre. Lige der blev jeg fuldstændig solgt og besluttede, at primater skulle være mit projekt.

Det er nu blevet til syv år med rejser rundt i talrige lande i Afrika og Asien for at forevige de mest fotogene, karismatiske og truede aber.

“Jeg vil uendeligt gerne give min store fascination for primater videre gennem mine billeder. Mange synes, at det er underholdende og sjovt at se på aber, men der er også en del, der føler sig fremmedgjorte over for dem, og måske ligefrem er bange for dem. De opfatter aber som de her vilde, drillesyge, uregerlige og utilregnelige

væsner. Jeg vil gerne vise, at de har masser af andre sider til deres personligheder, ligesom os mennesker. Mit håb er, at folk kan se lidt af sig selv i dem og finde ud af, hvor tæt vi er på hinanden, når de kigger på mine abeportrætter. 🙏

“

I MIN FORMIDLING FOKUSERER JEG PÅ FASCINATIONEN AF DYRENE, MEN MANGE AF PRIMATERNE ER TRUEDE, SÅ JEG KAN IKKE LADE VÆRE MED AT NÆVNE, AT JEG ER I FÆRD MED AT DOKUMENTERE EN VERDEN, DER ER VED AT FORSVINDE.”

— Mogens Trolle.

Mogens Trolle var oprindeligt zoolog og pattedyrforsker, men skiftede i 2004 forskningen ud med at være fuldtidsformidler af naturen og de vilde dyr. Både som ansat hos Statens Naturhistoriske Museum, men også som dyrefotograf. I 2020 vandt han prisen for årets dyreportræt i den internationale fotokonkurrence, ‘Wildlife Photographer of the Year’.

HJÆLP TIGEREN UD AF FÆLDEN

SMS **TIGER** TIL **1217** OG DONÉR 150 KR.

SÅ FJERNER VI 20 SNARER FRA NATUREN

Læs mere på wwf.dk